

Derin Öğrenme Tabanlı Otomatik Beyin Tümör Tespiti

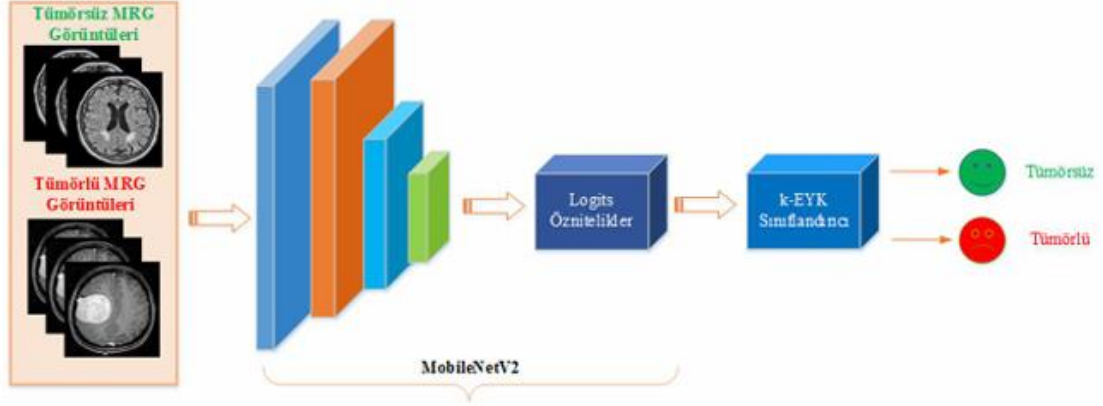
Giriş ve Amaç

Araştırmanın Konusu ve Önemi

- **Beyin Tümörleri:**
Beyin tümörleri, dünya genelinde önde gelen ölüm nedenlerinden biri olup erken teşhis hayat kurtarıcı rol oynamaktadır.
- **MRG Kullanımı:**
Manyetik rezonans görüntüleme (MRG), beynin yumuşak dokusuna dair yüksek çözünürlüklü ve şekilsel bilgiler sunarak tümör tespitinde tercih edilen bir yöntemdir.
- **Otomatik Tanı İhtiyacı:**
Geleneksel, manuel yöntemlerin zaman alıcı ve hata yapma olasılığının yüksek olması nedeniyle, yapay zekâ tabanlı otomatik tespit sistemleri uzmanlara destek sağlamakta ve teşhis sürecini hızlandırmaktadır.

Çalışmanın Amaçları ve Katkıları

- **Amaç:**
MRG görüntülerinden beyin tümörlerini otomatik olarak tespit edebilen etkili ve yüksek doğruluklu bir model geliştirmek.
- **Kullanılan Yöntem:**
Önerilen sistemde, önceden eğitilmiş MobileNetV2 ESA modeli kullanılarak derin öznetelik çıkarımı gerçekleştirilmiş; ardından bu öznetelikler k-en yakın komşu (k-EYK) sınıflandırıcısı ile sınıflandırılmıştır.
- **Katkılar:**
 - Düşük hesaplama gücüne sahip cihazlarda dahi çalışabilecek hafif model kullanımı.
 - Veri çoğaltma (augmentation) ile sınırlı veri setinin genişletilmesi.
 - K-EYK sınıflandırıcısı ile %96,44 doğruluk gibi yüksek başarımlar elde edilmesi.

Şekil 1: Önerilen modelin blok diyagramı

Materyal, Metodoloji ve Uygulama

Veri Seti ve Veri Çoğaltma

- **Veri Seti:**
Toplam 253 MRG görüntüsünden oluşan veri seti, 155 tümörlü ve 98 tümörsüz görüntüyü içermektedir.
- **Veri Çoğaltma:**
Görüntüler, yatay ve dikey çevirme, 90° ve 270° döndürme gibi yöntemlerle çoğaltılarak toplam 1265 görüntüye çıkarılmıştır.
- **Amaç:**
Veri setinin genişletilmesi, modelin genelleme performansını artırmak ve aşırı ezberleme (overfitting) riskini azaltmaktır.

Model ve Yaklaşımlar

- **Transfer Öğrenimi ve MobileNetV2:**
 - MobileNetV2, ImageNet üzerinde eğitilmiş bir ESA modeli olarak kullanılmış; bu sayede önceden öğrenilmiş derin öznitelikler çıkarılmıştır.
 - Modelin “Logits” tam bağlı katmanından alınan 1000 derin öznitelik, sonraki sınıflandırma için temel oluşturmuştur.
- **k-En Yakın Komşu (k-EYK) Sınıflandırıcı:**
 - Çıkarılan derin öznitelikler, k-EYK sınıflandırıcısına uygulanarak, komşuların çoğunluk oyu ile görüntüler sınıflandırılmıştır.

- k değeri 5 olarak belirlenmiş ve 5 kat çapraz doğrulama yöntemi kullanılmıştır.
- **Performans Ölçütleri:**
Doğruluk, duyarlılık, özgüllük, keskinlik, F1 skoru ve Matthews Korelasyon Katsayısı (MCC) gibi kriterlerle model performansı değerlendirilmektedir.

Deneysel Uygulama

- Deneyler, MATLAB derin öğrenme araç kutusu kullanılarak, GPU destekli bir sistemde gerçekleştirilmiştir.
- MobileNetV2'nin parametreleri SGDM optimizasyon algoritması, sabit öğrenme oranı (0.0001), düşük yığın boyutu ve 5 tekrar üzerinden optimize edilmiştir.

Sonuçlar, Karşılaştırmalar ve Gelecek Perspektifleri

Deneysel Sonuçlar

- **Orijinal Veri Üzerinde:**
MobileNetV2 ESA modeli ve k-EYK sınıflandırıcısı, orijinal veri setinde sırasıyla %86,56 ve %89,72 doğruluk oranlarına ulaşmıştır.
- **Veri Çoğaltma Sonrası:**
Veri çoğaltma uygulandıktan sonra, MobileNetV2 Logits katmanından çıkarılan özniteliklerle k-EYK kullanılarak yapılan sınıflandırmada;
 - Doğruluk: %96,44
 - Duyarlılık: %96,94
 - Özgüllük: %96,13
 - Keskinlik: %94,06
 - F1 Skoru: %95,48
 - MCC: 0,925
 gibi üstün performans değerleri elde edilmiştir.

Veri Seti	Yöntem	Doğruluk	Duyarlılık	Özgüllük	Keskinlik	F1 Skor	MCC
Orijinal	MobileNetV2	86,56	86,73	86,45	80,19	83,33	0,722
	k-EYK	89,72	88,78	90,32	85,29	87,00	0,785
Çoğaltılmış	MobileNetV2	92,89	91,84	93,55	90,00	90,90	0,850
	k-EYK	96,44	96,94	96,13	94,06	95,48	0,925

Tablo 1: Orijinal ve çoğaltılmış veri setlerinde MobileNetV2 ve k-EYK performans karşılaştırma sonuçları

- **Karşılaştırma:**
Önerilen yöntem, aynı veri seti üzerinde çalışan diğer ESA tabanlı modellerle karşılaştırıldığında daha hafif yapı ve daha yüksek sınıflandırma doğruluğu sağlamıştır.

Yöntem	Model	Doğruluk (%)
Arı ve diğerleri [8]	Bölütleme+k-NN	86,39
Bulut ve diğerleri [9]	MRF	87,00
Mohsen ve diğerleri [10]	ADD+PCA	93,94
Afşar ve diğerleri [11]	CapsNet	86,56
Vani ve diğerleri [12]	DVM	81,48
Çıtak ve diğerleri [13]	DVM+ÇKA+LR	93,00
Shahzadi ve diğerleri [14]	VGG+UKSB	84,00
Swati ve diğerleri [15]	VGG19	94,82
Saxena ve diğerleri [17]	ResNet50	95,00
Önerilen Yöntem	MobileNetV2+k-EYK	96,44

Tablo 2: Bazı yöntemlerin performans karşılaştırmaları

Değerlendirme ve Sonuçlar

- **Genel Başarım:**
Önerilen yöntem, derin öznitelik çıkarımı ve k-EYK sınıflandırması sayesinde beyin tümörü tespitinde yüksek performans göstermiştir.
- **Verimlilik:**
Transfer öğrenimi sayesinde eğitim süresi kısalmış, öznitelik çıkarım süreci yaklaşık 3 dakikada tamamlanmıştır.
- **Uygulama Kolaylığı:**
Model, düşük kapasiteli donanımlarda dahi çalışabilir ve otomatik teşhis sistemleri için uygulanabilirliği yüksektir.

Gelecek Çalışma Önerileri

- **Model Geliştirmeleri:**
Farklı beyin tümörü tiplerini ayırt edebilecek daha geniş veri setleri ve yeni model mimarileri üzerinde çalışmalar yapılması.
- **Performans İyileştirmeleri:**
Ek hiper parametre optimizasyonları ve farklı sınıflandırıcıların denenmesi.

- **Klinik Uygulama:**

Geliştirilen modelin, klinik ortamda radyologlara karar verme sürecinde destek olması hedeflenmektedir.